

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY WASTE MANAGEMENT OF BANGPAI SUB DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

สุวดี ไกรสกุล^{1*}, ประเมศวร์ ศรีรักษ์² และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กาวิน³

SUWAT KRAISAKUL^{1*}, PARAMATE SIRIRUGSA² and JUTRAPORN KONGRUXKAWIN³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีและ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จึงไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ; การจัดการขยะ ; ขยะมูลฝอย

¹⁻³ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, Lecturer, Faculty of Law, Rajapruk University

* Corresponding Author, Email: iddy.sw@gmail.com

Received: Oct 10, 2020, Revised: Dec 20, 2020, Accepted: Dec 20, 2020

ABSTRACT

The objectives of the research are to 1) study the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province and 2) compare public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province by personal factors. The research used the quantitative method and collected data from the samples that were 386 local people living in Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Data collection tool was questionnaire and data obtained from the samples was analyzed by frequency, percentage mean and standard deviation (S.D.). Hypothesis test was based on t-test to compare the 2 independent parameters and F-test as well as one-way analysis of variance (One Way ANOVA).

The research findings were that 1) Public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province in overall was at high level ($\bar{X} = 4.38$). Considering each aspect, the researcher found that the level of the samples' opinions towards public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province was high for all items. 2) Comparison of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province based on an analysis of variance found that gender, age, education, career and monthly income did not cause any difference in the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Therefore, it did not meet the assumptions.

Keywords: Participation ; Solid waste management ; Solid waste

บทนำ

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยิ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีการประดิษฐ์และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์มากขึ้น ทำให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปริมาณของเสียทั้งเป็นจำนวนมากมีทั้งขยะจากภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน เป็นสาเหตุให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ลักษณะหรือองค์ประกอบของขยะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญและลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน ข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ปี 2561 พบว่าขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 6.01 ล้านตันหรือ 16,467 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นประชาชนในพื้นที่ดำเนินการจัดการในครัวเรือนเองโดยการกองรวมไว้ประมาณ 4.92 ล้านตัน หรือ 13,482 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 21 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งประเทศไทย ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนองค์ประกอบที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นโดยสามารถนำขยะจำพวกพลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม มารีไซเคิลได้ร้อยละ 30 - 40 และนำขยะอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ร้อยละ 45 - 50 แต่ปัจจุบันอัตราการนำกลับมาใช้ใหม่มีเพียงร้อยละ 21 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ จากสถานการณ์ดังกล่าวเผยให้เห็นว่าการจัดการขยะนั้นไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน สถานที่ต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชน การคัดแยกขยะและของเสียอันตรายที่เหลือใช้จากชุมชน เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่และการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะจะช่วยให้สามารถวางแผนในการจัดการขยะได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการก่อมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและการแพร่กระจายของสัตว์นำ

เชื้อโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,185 คน มีจำนวนครัวเรือน 4,826 หลังคาเรือน มีสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง และมีสถานประกอบการประกอบด้วย ร้านอาหาร 21 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง โรงแรม 1 แห่ง ร้านขายของ 46 แห่ง ปั๊มน้ำมันและก๊าซ 6 แห่ง และอื่น ๆ (ห้องเช่า, อุซอเมารถ, ขายอะไหล่, เสริมสวยชาย เฟอร์นิเจอร์, ลานจอดรถ, ไม้แปรรูป ฯลฯ) จำนวน 142 แห่ง จากข้อมูลทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพจึงมีขยะที่มีแหล่งกำเนิดจากครัวเรือน หน่วยงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ดังกล่าว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ มีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยการกำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยหากได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนที่ต้นอาศัยและประกอบกิจการต่าง ๆ จะทำให้การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

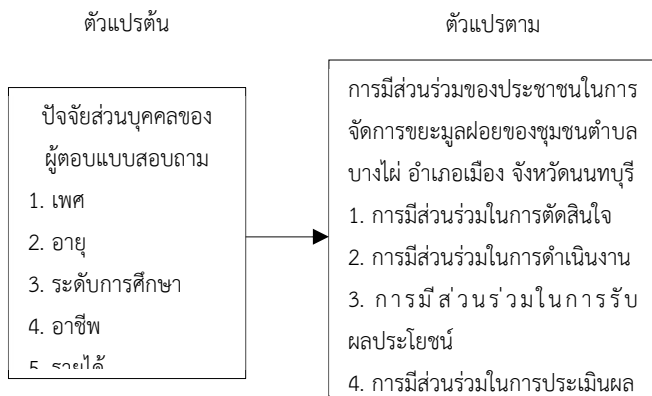
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เพื่อการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นโอกาสให้ชุมชนวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการและเรียนรู้วิธีการจัดการขยะที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ทำให้ลดปริมาณขยะชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยการได้นำรูปแบบของการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,851 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 386 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แล้วเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี 4 ด้าน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert) ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการคือ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและผลงานการวิจัย ขั้นที่ 2 รวบรวมความรู้ที่ได้จากขั้นที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นที่ 2 ไปเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางไผ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.768

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 386 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน และค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกัน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 386 คน จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.90 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 และมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 15,000 บาท จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ มีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม ($n = 386$)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.38	0.75	มาก
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.38	0.79	มาก
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.32	0.80	มาก
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.44	0.73	มาก
รวม	4.38	0.76	มาก

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.47$) และเคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 4.46$) และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ปราศจากมลพิษ ($\bar{X} = 4.43$) และการมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) และน้อยที่สุด 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บขยะ การขนถ่ายและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 4.45$) แต่การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย

ของชุมชน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.39$) น้อยที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	T=0.02, Sig=0.77	-	✓
2	อายุ	การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่	F=1.40, Sig=0.54	-	✓
3	ระดับการศึกษา	การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่	F=2.30, Sig=0.20	-	✓
4	อาชีพ	การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่	F=1.71, Sig=0.30	-	✓
5	รายได้	การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่	F=0.38, Sig=0.75	-	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.47$) เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและผลการ

ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ โดยผ่านสื่อการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น เสียงตามสายของหน่วยงาน แผ่นป้ายแจ้งข่าวสารของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ของหน่วยงาน และการประชุมเพื่อชี้แจงข่าวสารและการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรักษาความสะอาดของชุมชนและวิธีการในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนทำให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารครบวงจรเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิพนธ์ ปรีดิณ (เชียงใหม่) (2561) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ว่าประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยเริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชนเป็นประจำ

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะและนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 4.46$) เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีจะส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนของตนเอง เป็นเรื่องของการตระหนักรู้โทษภัยที่เกิดจากการจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิศา ศิริวรสกุล (2558) วิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยคือ ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ด้านความตระหนักของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและด้าน

พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$)

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรูปใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีบริษัท ห้างสรรพสินค้า โรงงาน โรงพิมพ์ โรงแรม ปั๊มน้ำมัน เกิดขึ้นจึงทำให้มีการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนบางส่วนที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาที่ดินที่เดิมที่เคยทำการเกษตรออกให้เช่าหรือขายหรือนำมาใช้เป็นที่ปลูกสร้างอาคารหอพัก เพื่อให้เช่าอยู่อาศัยในเชิงพาณิชย์มากขึ้นแทนการทำการเกษตรที่เคยทำอยู่ จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ อย่างสม่ำเสมอจึงอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ($\bar{X} = 4.39$) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ประชาชนถูกเรียกเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี นั้นมีจำนวนไม่สูงมากนัก รวมทั้งรายได้ต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จัดเก็บได้จากประชาชนในพื้นที่ก็จะถูกตรวจสอบการใช้เงินโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่

แตกต่างกัน เพราะประชาชนส่วนมากที่อาศัยอยู่ในชุมชนตระหนักถึงว่าขยะมูลฝอยหากไม่กำจัดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะจะเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ เป็นแหล่งมลพิษซึ่งในท้ายที่สุดจะส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนเอง

3. การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ การจัดการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนเพราะขยะเกิดจากชุมชนชุมชนจึงต้องเป็นผู้กำจัดโดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้เองทำให้ประชาชนตระหนักห่วงหาเหวหาความเป็นชุมชนของตนเองส่งผลให้เกิดจิตสำนึกในการรักชุมชน และมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สะอาด ปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับภาคประชาชนร่วมกันพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พร้อมพัฒนาระบบและฐานข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนควรกำหนดระยะเวลาหรือช่วงเวลาในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่ชัดเจน โดยใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2. เมื่อมีการประเมินผลของการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนแล้ว ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบในหลากหลายช่องทาง ให้ประชาชนรับทราบข่าวสาร และการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนเตรียมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบุคลากร โดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีส่วนร่วมกับประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชุมชน

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหลากหลายขนาด เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบและใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (2553). คู่มือการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- [2] พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโน (เชียงกา). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [3] วณิฏา ศิริวรสกุล. (2558). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [4] สมปรารถนา พรหมสูตร. (2562). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562.
- [5] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3. (2562). การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- [6] องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี. (2563). ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563. จาก <https://www.bangpai.go.th/public/>.
- [7] Cohen, J.M., & Uphooff, N.T. (1977). Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies. New York: Longman.